



กว่า 2 ปี แห่งความสำเร็จ ของการแปลงขยะทะเลกว่า 197 ตัน

เป็นทุนสร้างรายได้ ชุมชนประมง

หลังกรมประมง ผนึกกำลัง ประมงพื้นบ้าน - พาณิชย์ Cleaning ทะเล

ในหลายปีที่ผ่านมาทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและจัดการปัญหาขยะทะเล โดยประเทศไทยติดอันดับต้นๆ ของโลกที่มีการทิ้งขยะลงทะเลมากที่สุด อาทิ ขยะพลาสติก ขวด กากาแฟ ขวด รวมทั้งเศษเครื่องมือประมงที่ชาวประมงมักทิ้งไว้ในทะเล ซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่งขณะนี้หลายหน่วยงานในประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญและได้มีการกำหนดเป้าหมายในการลดปริมาณขยะ สอดคล้องกับวาระแห่งชาติภายใต้แผนแม่บทการจัดการขยะแห่งชาติฉบับที่ 2559 – 2564 ว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในภูมิภาคอาเซียน ตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 34 ในการร่วมมือมุ่งมั่นฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

นายบัญชา สุขแก้ว รองอธิบดีกรมประมง กล่าวว่า กรมประมงในฐานะหน่วยงานที่ดูแลด้านประมง ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี เพราะผลพวงจากขยะทะเลที่เกิดขึ้น คือ ระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลงไป และ จำนวนประชากร และความสูญเสียของทรัพยากรสัตว์น้ำ ดังเห็นได้จากในช่วงบ่อครั้ง และนับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ด้วยเหตุนี้เมื่อ 2 ปีก่อน (พ.ศ. 2562) กรมประมงจึงได้ร่วมกับพี่น้องชาวประมงทั้งประมงพื้นบ้านและประมงพาณิชย์ ผู้ที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลโดยตรง ในการริเริ่มนำแนวคิดการไม่สร้างขยะในท้องทะเล และการเก็บขยะในท้องทะเล มาแปลงเป็นทุน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ภายใต้การบริหารจัดการของชุมชนประมง จนปัจจุบันสามารถบริหารจัดการและกำจัดออกจากทะเลไปจำนวน 196,876 กิโลกรัม สร้างรายได้นำไปพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2564 โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ที่เห็นชอบในโมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การนำขยะมารีไซเคิลหมุนเวียนให้เกิดรายได้ใช้พัฒนาชุมชน

โดยโครงการที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะในทะเลนั้น ได้ดำเนินงานภายใต้นโยบายของ ดร.เฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้เน้นย้ำในเรื่องของการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม โดยกรมประมง ผู้ประกอบการและชาวประมง บูรณาการงานร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ช่วยลดโอกาสในการปนเปื้อนของมลพิษในสัตว์น้ำ ทำให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยเริ่มต้นจากชาวประมงพาณิชย์ขยายผลไปสู่ชาวประมงทุกกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกรมประมงได้ดำเนินโครงการในการกำจัดขยะทะเล ภายใต้การขับเคลื่อนของนายมีศักดิ์ ภักดีคง อธิบดีกรมประมง มาแล้ว จำนวน 2 โครงการ คือ

1. โครงการ Net Free Seas หรือเรียกว่า โครงการทะเลปลอดอวน ซึ่งกรมประมงได้ร่วมกับมูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation : EJF) ในการพยายามจัดการและแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดจากเศษอวนประมง โดยการนำเศษอวนเอ็นจากเรือประมงพื้นบ้าน กลับมารีไซเคิลแปรสภาพใช้ประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยปัจจุบัน ได้มีการนำร่องจัดทำโครงการ Net Free Seas ในพื้นที่ชุมชนชายฝั่งทะเลในจังหวัดทางภาคตะวันออกและภาคใต้ 5 จังหวัด ได้แก่ ระยอง จันทบุรี นครศรีธรรมราช สงขลา และพังงา โดยมีชุมชนประมงพื้นบ้านที่จัดตั้งเป็นองค์กรประมงท้องถิ่น ทั้งหมด 47 ชุมชน มีชาวประมงเข้าร่วมโครงการกว่า 700 คน โดยชุมชนประมงท้องถิ่นในพื้นที่สามารถรวบรวมนำเศษอวนที่กลายเป็นขยะในพื้นที่แล้ว ส่งขายให้กับโรงงาน ในราคา 10 บาท/กิโลกรัม เพื่อนำมา

รีไซเคิลเป็นเม็ดพลาสติก และแปลงไปเป็นของใช้ต่างๆ ได้มากกว่า 12 รายการ เช่น ที่เปิดขวด ที่รองแก้ว ที่กดลิฟท์ ส่วนประกอบของกระดานโต้คลื่น พรมปูพื้น ฯลฯ ซึ่งถูกนำไปจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศแล้วกว่า 100,000 ชิ้น สามารถลดขยะที่เกิดจากเศษอวนไปได้มากถึง 14,000 กิโลกรัม ซึ่งชุมชนจะมีรายได้ตอบแทน โดยการดำเนินโครงการจะถูกปรับให้เหมาะสมกับวิถีชุมชน แต่ละชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิ์ในการให้คำแนะนำและตัดสินใจ ในรูปแบบการบริหารจัดการรายได้ที่ได้รับจากการขายเศษอวนผ่านโครงการและระบบการจัดการ รีไซเคิลขยะจากอวนที่ไม่ซับซ้อนชาวบ้านสามารถดำเนินการเองได้ เอื้อให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้ในระยะยาว ซึ่งโครงการดังกล่าว นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาขยะจากเศษอวนประมงเพื่อเป็นการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมทางทะเลและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรทะเลในระยะยาวแล้ว ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากขยะ ช่วยสร้างช่องทางการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนชาวประมง และเป็นการริเริ่มการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเข้ามาใช้แก้ปัญหาและเพิ่มคุณภาพชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น ที่สำคัญยังช่วยสนับสนุนความพยายามของชุมชนในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรทะเลผ่านการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านโครงการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์และปลูกฝังพฤติกรรม การแก้ปัญหาขยะทะเลและการรีไซเคิลให้เป็นวิถีชุมชนที่ยั่งยืน และในอนาคตมีแผนจะขยายผลไปยังชุมชนในจังหวัดใกล้เคียงในฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งปัจจุบันมีชุมชนประมงในพื้นที่ที่ขึ้นทะเบียนชุมชนประมงท้องถิ่นชายฝั่งกับกรมประมงทั้งหมดแล้ว จำนวน 751 ชุมชน

2. โครงการ “ขยะคินฝั่ง ทะเลสวยด้วยมือเรา” โดยกรมประมงร่วมกับสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รมรณรงค์ให้ชาวประมงดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่เขตทะเลและชายฝั่งให้สะอาด นำขยะทะเลคินฝั่ง ภายใต้กรอบแนวคิด “รับรู้ต้นตอปัญหา เกิดจิตสำนึกตระหนัก ให้ความเห็นร่วม สมัครเข้าทำกิจกรรม สร้างสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือ ยึดปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง” ซึ่งศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (PIPO) ของกรมประมง จำนวน 30 แห่ง ทั่วประเทศ เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนกิจกรรมฯ ดังกล่าว ปัจจุบันมีชาวประมงเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 4,328 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2564) มีขั้นตอนการดำเนินการโดยผู้ควบคุมเรือประมงทุกลำที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ จะต้องจดบันทึกรายงานขยะที่เก็บมาแต่ละครั้ง แนบพร้อมการส่งสมุดบันทึกการทำประมง (LB) เพื่อให้ศูนย์ PIPO ตรวจสอบและบันทึกปริมาณขยะลงในระบบ นอกจากนี้ยังได้ประสานงานไปยังท่าเทียบเรือทุกแห่งที่จดทะเบียนกับกรมประมง ให้จัดจุดรวบรวม คัดแยกขยะจากทะเล และประชาสัมพันธ์ให้ชาวประมงที่ออกเรือ ลดการใช้ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ยาก ไม่เทเศษสิ่งของเหลือใช้ หรือเครื่องมือ อุปกรณ์ ของใช้ในเรือประมงลงสู่ทะเล ซึ่งจากดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเป็นระยะเวลา 3 ปี ได้มีการสรุปรายงานผลปริมาณขยะ คินฝั่งที่เก็บมาได้ปัจจุบันทั้งหมด จำนวน 182,876 กิโลกรัม (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2564) แบ่งเป็นขยะที่เก็บในเรือประมงจำนวน 139,682 กิโลกรัม ขยะจากทะเล 43,194 กิโลกรัม ซึ่งส่วนใหญ่ประเภทขยะที่พบมากที่สุดคือ เศษอวน รองลงมาเป็นขวดพลาสติก ขวดแก้ว และขยะอื่นๆ ทั้งนี้ขยะที่รวบรวมไว้จะมีการส่งต่อไปสู่กระบวนการนำกลับมาใช้ซ้ำเพื่อให้คุ้มค่าที่สุด หรือนำกลับมาใช้ใหม่ หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง

จากการดำเนินการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กรมประมงได้มุ่งผลักดันกิจกรรมฯ ดังกล่าว ในด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง จนประสบความสำเร็จเห็นผลเชิงประจักษ์ โดยล่าสุดกรมประมงได้ส่งผลงานกิจกรรมฯ ดังกล่าว เข้าร่วมชิงรางวัลเลิศรัฐประจำปี 2564 ประเภทรางวัล การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อแสดงถึงความร่วมมือร่วมใจระหว่างภาครัฐ และพี่น้องชาวประมง ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและสิ่งแวดล้อม ท้ายนี้ กรมประมงขอขอบคุณพี่น้องชาวประมงในความตระหนักรักษ์สิ่งแวดล้อม และช่วยกันเก็บขยะจากทะเลคินฝั่ง โดยหวังเป็น

อย่างยิ่งว่าโครงการดังกล่าวจะเป็นต้นแบบและขยายผลไปสู่ชาวประมงทุกกลุ่มให้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำประมงใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม และเนื่องในโอกาสวันที่ 5 มิถุนายนของทุกปี เป็นวันสิ่งแวดล้อมโลก กรมประมงและพี่น้องชาวประมงขอแสดงเจตจำนงค์ว่าพวกเราพร้อมที่จะดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลให้คืนความอุดมสมบูรณ์ดังเดิม....รองอธิบดี กล่าว

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ / ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔